

اعتکاف

زیباترین خلوت نورانی

محمد مهدی ماندگار

خلوت زمینه تفکر

بزرگان قائلند که در تربیت، داشتن استاد، برنامه، عزم و اراده، تمرین و مداومت، از اصول اولیه است؛ اما از آنجا که یافتن استاد و مربی مناسب در این زمانه میسر همگان نیست، نسخه‌ای را برای تربیت در صورت فقدان استاد بیان نموده- اند که عبارتست از:

اعمال ظاهری: خلوت، صمت (سکوت)، جوع (گرسنگی)، سحرخیزی

اعمال باطنی: توکل، صبر، همت (عزیمت)، صدق

خلوت بهترین زمینه تفکر است و اگر خوراک درست برای تفکر یافت نشود، نه تنها مفید نیست که مضر هم خواهد بود.

اعتکاف بهترین موقعیت برای خلوت کردن است و در این خلوت می‌توان به تفکر پرداخت. در این نوشتار کوتاه برآنیم که فقط با اشاره و نه با توضیح و تبیین، محورهای اصلی تفکر را باز شماریم و با اشاره به برخی از موارد تفکر،

نتایج آنها را بیان کنیم. مبلغان محترم می‌توانند در ایام اعتکاف همین مختصر را به عنوان یک الگوی سخنرانی با چاشنی چند آیه و روایت در یک سخنرانی مطرح کنند و یا با تحقیق در این چهارچوب، مطالب چند سخنرانی را آماده نمایند، تا مردم را قبل از اعتکاف برای این امر خداپسندانه آماده کنند.

محورهای اصلی تفکر

۱. تفکر در آثار خداوند

۲. تفکر در خود (قوتها، ضعفها، روحیات، وظائف، اختیارات، رسالتها،...)

۳. تفکر در دین (قرآن و عترت، عمق و محتوی، برکات و آثار دین، دستورات دین و ...)

۴. تفکر در دنیا (پوچی، ظاهر و باطن، موقتی بودن، امانتی بودن، دو چهره بودن)

۵. تفکر در جهان آخرت (دائمی بودن، عمق و ظاهر و باطن آن، مراحل، احوال، ...)

۶. تفکر در طبیعت (زیباییها، پیچیدگیها، توانمندیها، درسهها، ...)

۷. تفکر در مردم (دسته بندیها، تنوع، نوع استفاده، ...)

۸. تفکر در دشمن (درون و بیرون، حيله‌ها، راههای مقابله،...)

۹. تفکر در زمان (پیچیدگیها، مقایسه با تاریخ، رسالتها و ...)

برخی از موارد تفکر و نتایج آن

در جدول ذیل، برخی از موارد تفکر را در ستون سمت راست آورده‌ایم و در مقابل آن در ستون سمت چپ، نتایج آن تفکر را بیان کرده‌ایم. یعنی تفکراتی که در سمت راست جدول انجام می‌شود زمینه ساز نتایج در سمت چپ جدول است.

زمینه

۱	تفکر در صفات و اسماء الهی	توکل، ایمان و اتکاء به خدا
۲	تفکر در قیامت و جهان آخرت	تقوی، پرهیز از گناهان، توجه به زندگی اخروی، کم رنگ شدن دنیا
۳	تفکر در حسابرسی اعمال	دقت در اعمال (افکار، نیات، گفتار، کردار)
۴	تفکر در بهشت و نعمات آن	رغبت و انگیزه شدید در انجام عمل صالح و خیرات
۵	تفکر در پادشاهای الهی	اخلاص، سرعت و سبقت در انجام عمل صالح
۶	تفکر در مصنوعات الهی	تقویت ایمان و اعتقاد به خدا، قوت در توحید
۷	تفکر در امدادهای الهی	تقویت روحیه توکل و استغاثه به درگاه الهی
۸	تفکر در عفو و بخشش الهی	تقویت روحیه استغفار و توبه و امید به رحمت الهی
۹	تفکر در وسعت رحمت الهی	تقویت روحیه امید به خداوند
۱۰	تفکر در عذاب الهی	خوف و خشیت نسبت به خداوند تبارک و تعالی
۱۱	تفکر در عظمت الهی	خشیت و خضوع در برابر خداوند
۱۲	تفکر در ویژگیه‌های معصومین(ع)	اقتدای کامل به ایشان و الگوگیری
۱۳	تفکر در عصمت معصومین(ع)	توسل همه جانبه نسبت به معصومین(ع)
۱۴	تفکر در تاریخ معصومین(ع)	صبر و استقامت در مسیر حق
۱۵	تفکر در نظارت الهی	حیاء و عفت نسبت به اعمال خود در محضر خداوند
۱۶	تفکر در عمق گناهان	پرهیز از معاصی
۱۷	تفکر در باطن عبادات	تعمیق، تداوم در عبادات (واجبات و مستحبات)
۱۸	تفکر در بی وفایی دنیا	زهد، عدم وابستگی نسبت به دنیا
۱۹	تفکر در حقیقت دنیا	استفاده درست از دنیا برای آخرت بهتر
۲۰	تفکر در موقتی بودن دنیا	برنامه ریزی دقیق از فرصتها برای ثمرات اخروی

تفکر در آیات قرآن	۲۱
تفکر در جامعیت قرآن و عترت	۲۲
تفکر در طولانی بودن سفر آخرت	۲۳
تفکر در مرگ (جدایی از وابستگیها)	۲۴
تفکر در تنوع روحيات انسانها	۲۵
تفکر در ظاهر و باطن عالم	۲۶
تفکر در مکر و حيله شيطان	۲۷
تفکر در شیوه‌های شيطان	۲۸
تفکر در الطاف الهی	۲۹
تفکر در عاقبت به خیرها و عاقبت به شرها	۳۰
تفکر در ابتلائات و فلسفه آنها	۳۱
تفکر در نعمات الهی	۳۲
تفکر در برکات انفاق	۳۳
تفکر در فلسفه دستورات الهی	۳۴
تفکر در فطری بودن دین	۳۵
تفکر در فرصتها در هر مقطع	۳۶
تفکر در کوتاهی عمر	۳۷
تفکر در برنده‌ها و بازنده‌های عالم	۳۸
تفکر در برکات سحرخیزی	۳۹
بکارگیری فرمولهای الهی در زندگی	
تداوم اتصال به آنها در مراحل زندگی	
جمع آوری آذوقه متناسب این سفر (تقوا)	
بیداری و هوشیاری در ارتباط با دنیا	
برقراری ارتباط درست با گروهها و روحيات مختلف	
تعمیق و پرهیز از سطحی نگری	
اعتصام به حبل الله	
مراقبت، مواظبت، احتیاط در کردار، گفتار و نیت	
شدت وابستگی به خدا (اشد حبا لله)	
مواظبت دائمی، استعاذه و استغاثه دائمی	
تقویت ایمان به خدا، صبر در برابر بلاها و استعاذه از آنها	
شکر متناسب با هر نعمت	
سرمایه گذاری معنوی	
تسلیم در برابر اولیای دین و دستورات الهی	
استحکام در عمل	
استفاده دقیق از فرصتها و اغتنام از آنها	
برنامه‌ریزی، اولویت بندی	
حرکت در مسیر برنده‌های مسابقه عالم هستی	
رها نکردن بیداری سحر و استفاده از برکات آن	